

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง "ปัจจัยทางการสื่อสารที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้นำทางการเมืองของประชาชนในภาวะวิกฤต" เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative) โดยใช้วิธีวิจัยแบบสำรวจ (Survey Research) ครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ได้แก่ ประชากรที่มีสิทธิ์เลือกตั้งในกรุงเทพมหานคร ซึ่งจากข้อมูลสถิติเกี่ยวกับจำนวนประชากร ตามประกาศสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง เรื่อง จำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักร แยกรายจังหวัด ตามหลักฐานการทะเบียนราษฎร ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2542 พบว่า ประชากรชายและหญิงที่มีสิทธิ์เลือกตั้งในกรุงเทพมหานคร มีจำนวนทั้งสิ้น 4,052,128 คน

ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยคำนวณจากจำนวนประชากร 4,052,128 คน ต้องการความเชื่อถือได้ (Reliability) ประมาณ 95 % ความผิดพลาดไม่เกิน 5 % โดยใช้สูตร (วิเชียร เกตุสิงห์ , 2534)

$$n = \frac{N}{(1+Ne^2)}$$

เมื่อ n คือ จำนวนตัวอย่างหรือขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N คือ จำนวนหน่วยทั้งหมดหรือขนาดของประชากร

e คือ ความน่าจะเป็นของความผิดพลาดที่ยอมรับให้เกิดได้ (กำหนด .05)

$$\begin{aligned} n &= \frac{4,052,128}{(1+ 10130.32)} \\ &= 399.96 \end{aligned}$$

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ 400 คน

วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่าง

เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมประชากรที่มีสิทธิ์เลือกตั้งในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธี Area Sampling แบบ Multi - Stage Sampling มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ใช้วิธีเลือกตัวอย่างแบบ Stratified Sampling โดยแบ่งพื้นที่เขตกรุงเทพมหานครออกเป็น 50 เขต มี 6 กลุ่ม ตามการแบ่งเขตในระดับจังหวัดของกรุงเทพมหานคร เป็นกรอบของการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

กลุ่มรัตนโกสินทร์	กลุ่มบูรพา	กลุ่มศรีนครินทร์	กลุ่มเจ้าพระยา	กลุ่มธนบุรีใต้	กลุ่มธนบุรีเหนือ
บางซื่อ	ดอนเมือง	สะพานสูง	ดินแดง	บางขุนเทียน	บางพลัด
ดุสิต	หลักสี่	คลองสามวา	ห้วยขวาง	บางบอน	ตลิ่งชัน
พญาไท	สายไหม	ลาดกระบัง	วัฒนา	จอมทอง	บางกอกใหญ่
ราชเทวี	บางเขน	สวนหลวง	คลองเตย	ราษฎร์บูรณะ	บางกอกน้อย
ปทุมวัน	จตุจักร	มีนบุรี	บางนา	ทุ่งครุ	ภาษีเจริญ
พระนคร	ลาดพร้าว	หนองจอก	พระโขนง	ธนบุรี	หนองแขม
ป้อมปราบ	บึงกุ่ม	ประเวศ	สาทร	คลองสาน	ทวีวัฒนา
สัมพันธวงศ์	บางกะปิ	คันนายาว	บางคอแหลม	บางแค	
บางรัก	วังทองหลาง		ยานนาวา		

ขั้นตอนที่ 2 เลือกเขตตัวอย่างโดยใช้วิธี Cluster Sampling คัดเลือกเขตจากกลุ่มต่างๆ กลุ่มละ 2 เขต ได้เขตที่ศึกษา 12 เขตที่จะนำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาได้แก่

กลุ่มรัตนโกสินทร์	กลุ่มบูรพา	กลุ่มศรีนครินทร์	กลุ่มเจ้าพระยา	กลุ่มธนบุรีใต้	กลุ่มธนบุรีเหนือ
ดุสิต	หลักสี่	มีนบุรี	คลองเตย	ราษฎร์บูรณะ	บางกอกน้อย
ป้อมปราบ	บางกะปิ	ประเวศ	พระโขนง	คลองสาน	ภาษีเจริญ

ขั้นตอนที่ 3 ผู้วิจัยเลือกตัวอย่าง โดยใช้วิธี Accidental Sampling อีกครั้ง เพื่อคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากชุมชน หรือที่สาธารณะในเขตที่เลือกมาอีกครั้ง เช่น ห้องสมุด

ตัวแปรในการวิจัย

ตัวแปรในการวิจัยแจกแจงตามสมมติฐานดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 1 : ปัจจัยทางการสื่อสารทางด้านการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง ความรู้ทางการเมือง และทัศนคติที่มีต่อการเมืองมีความสัมพันธ์กับเกณฑ์การตัดสินใจเลือกผู้นำทางการเมืองของประชาชนในภาวะวิกฤต

ตัวแปรอิสระ : ปัจจัยทางการสื่อสารด้านการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง ความรู้ทางการเมือง และทัศนคติที่มีต่อการเมืองของประชาชนในภาวะวิกฤต

ตัวแปรตาม : เกณฑ์การตัดสินใจเลือกผู้นำทางการเมืองของประชาชนในภาวะวิกฤต

สมมติฐานที่ 2 : ลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้มีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางการสื่อสารทางการเมืองของประชาชนในภาวะวิกฤต

ตัวแปรอิสระ : ลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้

ตัวแปรตาม : ปัจจัยทางการสื่อสารด้านการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง ความรู้ทางการเมือง และทัศนคติที่มีต่อการเมืองของประชาชนในภาวะวิกฤต

สมมติฐานที่ 3 : ลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้มีความสัมพันธ์กับเกณฑ์การตัดสินใจเลือกผู้นำทางการเมืองของประชาชนในภาวะวิกฤต

ตัวแปรอิสระ : ลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้

ตัวแปรตาม : เกณฑ์การตัดสินใจในการเลือกผู้นำทางการเมืองของประชาชนในภาวะวิกฤต

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าหนังสือ เอกสาร

อ้างอิง และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะศึกษา แบบสอบถามที่สร้างและพัฒนาขึ้นจากงานวิจัยที่เกี่ยวกับข้อปัจจัยทางการสื่อสารด้านการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง ความรู้ทางการเมือง และทัศนคติที่มีต่อการเมือง เป็นแบบสอบถามชนิดปลายปิด (Close - ended questionnaire) และแบบสอบถามชนิดปลายเปิด (Open - ended questionnaire) โครงสร้างแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ รวม 5 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง ได้แก่ คำถามเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ ที่ผู้ตอบแบบสอบถามสนใจติดตามอยู่เสมอ รวม 21 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับความรู้ทางการเมือง ได้แก่ คำถามเกี่ยวกับความรู้ทางการเมืองต่างๆ ของไทยในปัจจุบัน รวม 26 ข้อ

ตอนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อการเมือง คำถามที่เกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อการเมืองไทยในปัจจุบันในแง่มุมต่างๆ รวม 13 ข้อ

ตอนที่ 5 เป็นคำถามเกี่ยวกับเกณฑ์การตัดสินใจในการเลือกผู้นำทางการเมือง คำถามที่เกี่ยวกับเกณฑ์การตัดสินใจในด้านต่างๆ ในการตัดสินใจเลือกผู้นำทางการเมือง รวม 32 ข้อ

2. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

2.1 ศึกษาค้นคว้า เอกสาร วารสาร หนังสือและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ทางการเมือง และทัศนคติที่มีต่อการเมือง

2.2 สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) เพื่อสอบถามในเรื่องเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองของผู้ตอบแบบสอบถามสร้างขึ้นตามวิธีของ Rensis Likert

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ทางการเมืองไทยของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อการเมืองไทยในปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถาม สร้างขึ้นตามวิธีของ Rensis Likert

ตอนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับเกณฑ์การตัดสินใจในการเลือกผู้นำทางการเมืองของผู้ตอบแบบสอบถาม สร้างขึ้นตามวิธีของ Rensis Likert

เกณฑ์การให้คะแนน

ตอนที่ 2 การเปิดรับข่าวสารทางการเมือง ผู้วิจัยมีหลักเกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถาม โดยในแต่ละข้อความจะมี 5 คำตอบให้เลือก คือ เป็นประจำ บ่อย เป็นบางครั้ง นานๆ ครั้ง ไม่เคยเลย และในการกำหนดน้ำหนักคำตอบแต่ละข้อ จะมีค่าคะแนนดังนี้ คือ

เป็นประจำ	เท่ากับ 5 คะแนน
บ่อย	เท่ากับ 4 คะแนน
เป็นบางครั้ง	เท่ากับ 3 คะแนน
นานๆ ครั้ง	เท่ากับ 2 คะแนน
ไม่เคยเลย	เท่ากับ 1 คะแนน

สำหรับเกณฑ์การแปลความหมายการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	เกณฑ์การแปลความหมาย
1.00 – 1.50	การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองของกลุ่มตัวอย่างน้อยมาก
1.51 – 2.50	การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองของกลุ่มตัวอย่างน้อย
2.51 – 3.50	การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองของกลุ่มตัวอย่างปานกลาง
3.51 – 4.50	การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองของกลุ่มตัวอย่างมาก
4.51 – 5.00	การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองของกลุ่มตัวอย่างมากที่สุด

ตอนที่ 3 ความรู้ทางด้านการเมือง ผู้วิจัยมีหลักเกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถาม โดยในแต่ละข้อความจะมี 2 คำตอบให้เลือก คือ ถูก ผิด/ไม่ทราบ ในการกำหนดน้ำหนักคำตอบแต่ละข้อ จะมีค่าคะแนนดังนี้ คือ

ตอบถูก	1 คะแนน
ตอบผิด/ไม่ทราบ	0 คะแนน

คะแนนเฉลี่ย	เกณฑ์การแปลความหมาย
1 – 8	ระดับความรู้ทางการเมืองต่ำ
9 – 17	ระดับความรู้ทางการเมืองปานกลาง
18 – 26	ระดับความรู้ทางการเมืองสูง

ตอนที่ 4 ทักษะการที่มีต่อการเมือง ผู้วิจัยมีหลักเกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถาม โดยในแต่ละข้อความจะมี 5 คำตอบให้เลือก คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง และในการกำหนดน้ำหนักคำตอบแต่ละข้อ จะมีค่าคะแนนดังนี้ คือ

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เท่ากับ 1 คะแนน
เห็นด้วย	เท่ากับ 2 คะแนน
ไม่แน่ใจ	เท่ากับ 3 คะแนน
ไม่ค่อยเห็นด้วย	เท่ากับ 4 คะแนน
ไม่เห็นด้วยเลย	เท่ากับ 5 คะแนน

สำหรับเกณฑ์การแปลความหมายทักษะการที่มีต่อการเมืองของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	เกณฑ์การแปลความหมาย
1.00 – 1.50	ทักษะการที่มีต่อการเมืองของกลุ่มตัวอย่างเป็นลบมาก
1.51 – 2.50	ทักษะการที่มีต่อการเมืองของกลุ่มตัวอย่างเป็นลบ
2.51 – 3.50	ทักษะการที่มีต่อการเมืองของกลุ่มตัวอย่างเป็นกลาง
3.51 – 4.50	ทักษะการที่มีต่อการเมืองของกลุ่มตัวอย่างเป็นบวก
4.51 – 5.00	ทักษะการที่มีต่อการเมืองของกลุ่มตัวอย่างเป็นบวกมาก

ตอนที่ 5 เกณฑ์การตัดสินใจในการเลือกผู้นำทางการเมือง ผู้วิจัยมีหลักเกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถาม โดยในแต่ละข้อความจะมี 5 คำตอบให้เลือก คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด และในการกำหนดน้ำหนักคำตอบแต่ละข้อ จะมีค่าคะแนนดังนี้ คือ

มากที่สุด	เท่ากับ 5 คะแนน
มาก	เท่ากับ 4 คะแนน
ปานกลาง	เท่ากับ 3 คะแนน
น้อย	เท่ากับ 2 คะแนน
น้อยที่สุด	เท่ากับ 1 คะแนน

สำหรับเกณฑ์การแปลความหมายเกณฑ์การตัดสินใจในการเลือกผู้นำทางการเมืองของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	เกณฑ์การแปลความหมาย
1.00 – 1.50	เกณฑ์การตัดสินใจของกลุ่มตัวอย่างน้อยที่สุด
1.51 – 2.50	เกณฑ์การตัดสินใจของกลุ่มตัวอย่างน้อย
2.51 – 3.50	เกณฑ์การตัดสินใจของกลุ่มตัวอย่างปานกลาง
3.51 – 4.50	เกณฑ์การตัดสินใจของกลุ่มตัวอย่างมาก
4.51 – 5.00	เกณฑ์การตัดสินใจของกลุ่มตัวอย่างเป็นมากที่สุด

การทดสอบเครื่องมือ

การทดสอบความเที่ยงตรง (Validity)

นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเรียบร้อยแล้ว ไปหาความเที่ยงตรงโดยผู้วิจัยได้ปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) เพื่อขอคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปสอบถามในการเก็บข้อมูลจริงว่าคำถามแต่ละข้อ แต่ละตอนในแบบสอบถามสามารถที่จะสื่อความหมายได้ตรงตามที่ต้องการหรือไม่ คำถามเหมาะสมหรือไม่ ภาษามีความง่ายและมีความเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างหรือไม่

การทดสอบความเชื่อถือได้ (Reliability)

นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทำการทดสอบหาความเชื่อถือได้ (Reliability) โดยนำไปทดสอบ (Pretest) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มที่เลือกไว้ แต่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น ดังนี้

1. ในส่วนของคำถามเกี่ยวกับความรู้ทางการเมืองของไทยในปัจจุบัน ได้หาค่าความน่าเชื่อถือโดยใช้สูตรของ Kuder-Richardson Method สำหรับแบบทดสอบที่มีการให้คะแนนแต่ละข้อเป็น 1 คะแนน (วิเชียร เกตุสิงห์, 2534)

2. ในส่วนของการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง ทศนคติที่มีต่อการเมืองไทยในปัจจุบัน และเกณฑ์การตัดสินใจในการเลือกผู้นำทางการเมืองได้ทำการทดสอบความน่าเชื่อถือโดยใช้วิธีการหาค่าความเชื่อถือได้ตามแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha) ของ Cronbach สำหรับแบบทดสอบชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) (วิเชียร เกตุสิงห์, 2534) โดยนำแบบสอบถามที่นำออกไป Pre-test มาคำนวณด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows

ผลจากการคำนวณค่าความเชื่อถือได้ของเครื่องมือเรื่องการเมืองเปิดรับข่าวสารทางการเมือง
= 0.8477

ผลจากการคำนวณค่าความเชื่อถือได้ของเครื่องมือเรื่องความรู้ทางด้านการเมือง
= 0.8397

ผลจากการคำนวณค่าความเชื่อถือได้ของเครื่องมือเรื่องทัศนคติที่มีต่อการเมือง
= 0.8822

ผลจากการคำนวณค่าความเชื่อถือได้ของเครื่องมือเรื่องเกณฑ์การตัดสินใจในการเลือกผู้นำทางการเมือง
= 0.8894

สรุปผลการทดสอบความเชื่อถือได้อยู่ในระดับสูง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลในพื้นที่หลังการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วันที่ 6 มกราคม 2544 ระหว่างวันที่ 1 – 5 มีนาคม 2544

การประมวลผลข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเสร็จสมบูรณ์ และตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อยแล้วนำไปประมวลผล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) เพื่อคำนวณค่าสถิติต่างๆ ที่ต้องการใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล

เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้มีการกำหนดวิธีการทางสถิติเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เพื่ออธิบายลักษณะของข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ และ ปริมาณการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ โดยการหาค่าร้อยละ (Percentage) และคะแนนเฉลี่ย แล้วนำเสนอข้อมูลด้วยตารางแจกแจงความถี่

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน (Inferential Analysis) ใช้สถิติดังนี้

- 2.1 การทดสอบสมมติฐานข้อ 1 ใช้สถิติ Pearson ' Product Moment Correlation Coefficient ในการวิเคราะห์เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม

- 2.2 การทดสอบสมมติฐานข้อ 2 และ 3 ใช้สถิติ T - test ในการวิเคราะห์เพื่อทดสอบความแตกต่างของตัวแปร (เพศ) และ ANOVA ในตัวแปร (อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้)